

#### References:

1. Matei Vasile. A look at electronic voting systems from around the world <http://thesponge.eu/index.php?idT=4&idC=17&idRec=1160&recType=story>
2. Buchsbaum, T. "E-voting: International developments and lessons learnt". Proceedings of Electronic Voting in Europe Technology, Law, Politics and Society. Lecture Notes in Informatics. Workshop of the ESF TED Programme, Wien, March 18-2017
3. Springall, Drew; Finkenauer, Travis; Durumeric, Zakir; Kitcat, Jason; Hursti, Harri; MacAlpine, Margaret; Halderman, Alex, Security Analysis of the Estonian Internet Voting System, retrieved 3 December 2017
4. Sanjay Kumar, Ekta Walia Analysis of electronic voting system in various countries / International Journal on Computer Science and Engineering (IJCSSE) ISSN: 0975-3397 Vol. 3 No. 5 May 2011
5. T. Kohno, A. Stubblefield, A. D. Rubin and D. S. Wallach, "Analysis of an Electronic Voting System", IEEE Symposium on Security and Privacy. IEEE Computer Society Press, May 2014.
6. Ana Alexandre. Blockchain-Based E-Voting. Coin-Telegraph. Mar. 07, 2019
7. William A. Carter . CSIS Election Cybersecurity Scorecard: The Outlook for 2018, 2020 and Beyond, CSIS - 2018, <https://www.csis.org/analysis/csis-election-cybersecurity-scorecard-outlook-2018-2020-and-beyond>
8. Compendium on Cyber Security of Election Technology. NIS Cooperation Group, 2018. [https://www.riaa.ee/sites/default/files/content-editors/kuberturve/cyber\\_security\\_of\\_election\\_technology.pdf](https://www.riaa.ee/sites/default/files/content-editors/kuberturve/cyber_security_of_election_technology.pdf)

*Н. В. Зачосова*

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

### **ПРОБЛЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА МІКРО ТА МАКРОРІВНІ**

Процес забезпечення фінансово-економічної безпеки на державному рівні та на рівні окремих господарських структур вимагає наявності значної кількості ресурсів, основним із яких є кадровий ресурс. Насправді, проблема кадрового забезпечення механізму безпеки орієнтованого управління є досить суттєвою, особливо в умовах відсутності достатніх фінансових засобів для організації комплексних системи фінансово-економічної безпеки. За належної фінансової підтримки підприємство, установа або організація можуть собі дозволити придбати сучасні захисні системи для гарантування силової (фізичної) безпеки, створити техніко-технологічні умови для захисту інформації, у першу чергу тієї, що становить комерційну таємницю або містить персональні дані клієнтів, партнерів й інших категорій стейкхолдерів, сформувати резервні фонди для покриття можливих збитків від реалізації загроз. Однак, у ситуації, коли матеріальна складова заходів підтримання належного рівня безпеки є мінімальною, на перший план виходить кадровий потенціал підприємства. Працівники, їх ефективні та раціональні рішення щодо управління ресурсами організації стають останньою лінією оборони у боротьбі за захист діяльності підприємств від негативного впливу різного роду небезпек і загроз. Рівень їх знань, навиків і досвіду визначає у значній мірі ефективність тих заходів, які буде прийнято для забезпечення економічної безпеки.

Існує одразу кілька проблем щодо кадрового забезпечення безпеки орієнтованого управління. І виявляються вони як на рівні господарських структур, так у діяльності органів державної влади, що опікуються питаннями підтримки стану фінансово-економічної безпеки на національному рівні. Перша проблема – це відсутність спеціалізованої підготовки у осіб, на яких покладаються завдання формування систем фінансово-економічної безпеки та управління нею. Лише кілька років тому заклади вищої освіти розпочали підготовку фахівців у напрямку забезпечення фінансово-економічної безпеки переважно на рівні магістратури. Тобто освітяни силяться за півтора-два роки підготувати професіонала, здатного підтримувати належний рівень матеріальної, інформаційної, фізичної, правової та інших складових економічної безпеки, що є практично неможливим без попередньої базової підготовки. Згодом, молоді люди, що опанували цю професію, звертаються до роботодавців, однак ті не готові довірити питання забезпечення безпеки особам, що не мають досвіду роботи. На високих посадах служб економічної безпеки великих компаній залишаються особи без спеціальних знань і навиків у царині економіки та фінансів, які, проте, мають воєнну

підготовку, проходили воєнну службу або працювали в силових структурах. Для українських реалій забезпечення економічної безпеки у більшості випадків продовжує зводитись до організації фізичного захисту активів підприємств, установ, організацій від псування, викрадення та нецільового їх використання. Подібна ситуація спостерігається і на рівні державної влади, коли відповідальність за національну, економічну і фінансову безпеку держави покладають на осіб, які не розуміють багатоваріантності цілей та завдань своєї посади, що призводить до тих економічних реалій, які є притаманними для України у 2019 році.

Однак, аналіз програм підготовки фахівців цього напрямку у різних ЗВО свідчить про усвідомлення необхідності опанування спеціалістами у цій царині широкого кола умінь. Так, у Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана підготовка фахівців з управління фінансово-економічною безпекою передбачає формування у них навиків щодо: розробки та реалізації стратегії фінансової безпеки суб'єкта господарювання та держави; фінансового аналізу економічного напрямку забезпечення національної безпеки; управління ризиками та внутрішнього контролю; фінансової комунікації та конкурентної розвідки; фінансової діагностики та моніторингу загроз діяльності суб'єкта господарювання; управління поведінкою персоналу та нейтралізації корпоративних конфліктів; оцінки та управління вартістю суб'єкта господарювання; попередження правопорушень у фінансово-економічній сфері; захисту комерційної таємниці та управління професійними ризиками; ефективної протидії економічній злочинності та рейдерству; антикризового управління підприємства [1]. В Університеті банківської справи підготовка фахівців з управління фінансово-економічною безпекою передбачає розвиток розуміння: методології побудови стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, аналізу з використанням економіко-математичних методів з урахуванням ризиків; методики і технік проектування системи фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації; засад фінансово-кредитних відносин з метою фінансового забезпечення інвестиційних проектів; експертизи і моніторингу інвестиційних проектів; прогнозування та регулювання грошових потоків в умовах невизначеності [2]. В Одеському національному політехнічному університеті майбутні фахівці з управління фінансово-економічною безпекою отримують знання в таких царинах, як: теорія безпеки соціальних систем, безпека в технічних системах, комп'ютерне моделювання складних економічних систем, стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства, інноваційні технології прийняття управлінських рішень, фінансовий менеджмент, управління ризиками, організація та управління системою фінансово-економічної безпеки, кадрове забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, стратегічний та інноваційний менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки, фінансовий аналіз, оцінювання і прогнозування фінансово-економічного стану та розвитку підприємства, контролінг, інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки та захист інформації, облік і аналіз в управлінні економічною безпекою, правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні, організація та управління майновою та особистою безпекою, соціальна відповідальність, інтелектуальна власність й авторське право, інфокомунікації в освіті, науці та бізнесі [3].

Таким чином, професіонал з управління фінансово-економічною безпекою повинен мати фінансову, юридичну, кадрову підготовку; знатися на сучасному законодавстві аби своєчасно розпізнати порушення, що вчиняються як самим суб'єктом господарської діяльності та можуть призвести до збитків і втрати ділової репутації, так і тих, що вчиняються супроти його інтересів власними працівниками, клієнтами, контрагентами тощо. Важливим етапом підготовки має бути опанування інформаційних технологій, прийомів фінансової роботи, психологічних аспектів взаємодії із іншими категоріями працівників тощо.

Проблеми кадрового забезпечення фінансово-економічної безпеки на мікро та макрорівні не обмежуються лише низьким рівнем підготовки та непрофесіоналізмом відповідальних за її стан осіб. Є вади і у методичному інструментарії відбору працівників [4], і у їх оцінюванні [5]. Вагоме значення для ефективності цього процесу має організаційна

складова, адже на більшості вітчизняних підприємств на разі не існує спеціалізованих підрозділів для забезпечення захисту фінансово-економічних небезпек і загроз. Ці функції поділяють між собою різні відділи, і тому вести мову про комплексний характер управління фінансово-економічною безпекою не доцільно. Відсутнім також є інформаційне забезпечення осіб, які беруть участь в управлінні фінансово-економічною безпекою. Не розроблені концепції та стратегії фінансово-економічної безпеки, не ведуться ні карти, ні каталоги ризиків, інструментарій ризик-менеджменту використовується рідко та має фрагментарний характер. Тому нині дуже важливим завданням на науковому та прикладному рівні є визначення переліку компетенцій фахівців з управління фінансово-економічною безпекою для підготовки спеціалістів, готових до комплексного забезпечення ефективного функціонування систем економічної безпеки та всіх їх функціональних підсистем (фінансової, юридичної, силової, кадрової, інформаційної та інших), а також розробка зразків документів, якими мають керуватись власники та менеджери підприємств, установ й організацій під час створення систем економічної безпеки та розподілу функцій щодо управління ними на прикладному рівні.

#### **Список використаних джерел та літератури:**

1. Спеціальність 8.18010014 – Управління фінансово-економічною безпекою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://kneu.edu.ua/ua/plicants/missions/edine\\_vikno\\_vstupnika/new\\_sp/upr\\_feb/](https://kneu.edu.ua/ua/plicants/missions/edine_vikno_vstupnika/new_sp/upr_feb/)
2. Спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khibs.ubs.edu.ua/specializaciya-upravlinnya-finansovo-ekonomichnoyu-bezpekoju/>
3. Управління фінансово-економічною безпекою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ac.opu.ua/specialization/upravlinnya-finansovo-ekonomichnoyu-bezpekoju>
4. Занора В. О. Управління кадрами: узагальнення методичного інструментарію відбору працівників / В. О. Занора, С. В. Драч // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2016. - Вип. 5(1). - С. 89-92
5. Занора В. О. Управління кадрами: методичний інструментарій оцінювання управлінців промислових підприємств / В. О. Занора // Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 1. - С. 31-37.

***Р. Коришков***

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

## **УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Класичні підходи до оцінювання інвестиційної діяльності підприємства є доволі поширеним питанням в дослідженнях науковців. У науковій літературі особливу увагу приділяють аналізу перспективних інвестиційних проєктів для забезпечення стратегічного розвитку підприємств у сфері торгівлі. Однак в умовах значних ризиків як на зовнішньому, так і на внутрішньому рівні, особливої актуальності набуває вдосконалення управління інвестиційною діяльністю з урахуванням факторів ризику. Досліджуючи основні тенденції інвестиційної діяльності підприємств, можна визначити, що основним видом інвестиційної діяльності є капітальні інвестиції, а саме інвестування фінансових ресурсів для розвитку підприємства, що забезпечує належний конкурентний статус.

Інвестиційна діяльність повинна відповідати стратегії розвитку підприємства, бути перспективною, концентрувати більше капіталу, забезпечувати платоспроможність підприємства, реалізовуватись в умовах мінімального розвитку. Ці принципи повинні послідовно відображатись окремими коефіцієнтами та параметрами, що визначають функціональні та ресурсні особливості підприємства. Найбільш скомпонованою характеристикою функціонування підприємства є його інвестиційна привабливість, рівень якої визначається за допомогою фінансових показників, а саме платоспроможності, рентабельності, ділової активності.

Наведене вище дало змогу визначити основні етапи розробки інвестиційної стратегії підприємства та дати рекомендації щодо підвищення ефективності управління його інвестиційною діяльністю: